

„Мисълъ“ излиза всеки мѣ-
сецъ. Годишната ѝ цѣна е 8
лѣва. По-малки спомоществова-
ния не са приематъ. Обявле-
ния са печататъ по 20 ст. за
всеки рѣдъ. Пари и всичко са
испраща до Г-на П. Л. Арнау-
довъ въ Силистра.

М И С Ъ Л Ъ

ЛИТЕРАТУРНО СПИСАНИЕ

Партизански статии и допис-
ки „Мисълъ“ не приема. Всичко
друго, откакто са одобрѣ, са па-
печатва. Неупотрѣбенитѣ рѣко-
писи са връщатъ само ако сѣ
придружени съ надлежнитѣ по-
щови марки. ВСИЧКО папечата-
но въ „Мисълъ“ принадлежи
на авторитѣ.

ГОДИНА I.

ЮНИЙ 1887 СИЛИСТРА.

БРОЙ II.

Изъ ДѢТОЛЮБОВА.

Жалбата на дѣтето.

I

Защо ми свързахте ржцѣтъ
Защо ма въ пелени обвихте?
Защо на мѣкиѣ свѣтски
Отъ първий день ма обрекохте?

Още много азъ ще има да нося
На душа си. на тѣло си вериги;
Околъ гърдитѣ кипящи ще са обвинятъ
Много, много още змии ядовити.

Отдавна освятенъ обичай,
Чувѣшкий пристрастенъ законъ, —
Прѣдписания на моднитѣ приличия...
Тъ ще ма стягатъ прѣзъ живота....

И тѣй дайте ми поне въ дѣтинство
свобода,

Дайте воля да джхнатъ гърдитѣ!..
Щото относѣ, въ тѣжкитѣ години,
Поне за дѣтинството си добро да спомня.

II

Славей

Тебе; въ срѣдъ простора горски,
Ловеца въ примикитѣ си оловилъ....
И да бждатъ пѣснитѣ ти по-звучни
Господарѣтъ ти та ослѣпилъ.

И продължавашъ ти звучната си пѣсень
И звучнитѣ си трелли лѣшъ.
В' вѣсторгъ е твоя тлѣстъ господарь,
Че ти непрестанно пѣшъ.

Но азъ разбирамъ твоя языкъ
И съ будната си душа
Чувамъ ридания, стенания
Въ мелодията на твоитѣ пѣсни.

III

Срѣща.

Въ дрицели, исъхнало и болно и бледно,

Тренерающе отъ студъ, съ присл-
зени очи,
На улицата ма срѣцна момченце бѣдно
И да го съжали ма, въ Христа моляше.

„Пѣтъ сме дѣца; баща ни въ опѣлче-
ние зеха,
И прѣдъ смърта лежи бѣдната ни майка..
Изъ кжщи на гонятъ, нѣмаме пари
за лѣкъ,
И ний по цѣли дине стоимъ безъ хлѣбъ“..
Азъ горѣхъ катъ го слушахъ... Обле
са сърдце ми съ кръвъ,
И — да облека съдбата имъ съ нищо
неможѣхъ..
Дѣтето азъ помилвахъ съсъ скърбъ и
съ любовъ,
И мрачно мислѣхъ и за себе си и за
тѣхъ...

А срѣщу ни — блѣскаше въ весели
огньове
Раскошно-накиченъ, великолѣпенъ
домъ...

Виждаше се въ него стая съ зелени
маски,
И гласа на музиката достигаше до насъ.

28—V 87 Силистра.

Анчевъ.

Изъ ГЬОТЕ.

I

Морската тишина.

Всичко спокойно надъ вълнитѣ,
Безъ движение сии морето —
И печално мореходецъ
На равнитѣ води гледа.
Утихнаха, замлъкнаха вѣтроветѣ,
Като въ гробъ — тишина,
И по всичката обширность

Не подига са вълна.

II На земледѣльца.

Съ тънакъ пласть земята златното
зърно покрива;
Но по-дълбоко въ нея ще лъжатъ
твойтъ мирни кости.
Бодро ури и сѣй! Тукъ ще израсте
храна жива;
А надѣждата живѣе и въ самия гробъ.

III Утешение въ сълзитѣ.

Кажи, защо си тъй умисленъ?
На околѣй всичко весело.
Въ очитѣ ти слѣди отъ печаль:
Навѣрно си плакалъ, другарѣю?

„Защо скърбя, то въ сърдцето ми
Дълбоко е паднало;
А сълзитъ... сълзитъ сж за наслада:
Отъ тѣхъ е легко на душата“.

Къмъ тебе се подмилкватъ приятели—
Отъ ласкитѣ имъ са не диви;
И за да не изгубишь ти,
Въ загубата са раздѣли.

„Отъ гдѣ, щастливци, разбрахте,
Че скърбта съмъ азъ разбралъ?
Защо... Но не! то е мое
Макаръ и не съсъ менъ“.

Но не отпадвай, ободри са:
Ти още си въ цвѣта на годинитѣ.
Търси — ще наидешъ: за смѣлия,
другарѣю,

Нѣма невъзможно.

„Уви, напраздно са тия думи!
Ще наидешъ — лесно ѣ да са каже...
Отъ него съмъ, както отъ звѣздитѣ
Небесни отдалеченъ“.

Но защо пъкъ да търсимъ далечнитѣ
звѣзди?

За небесата е твѣхната красота.
Вгледай се въ тѣхъ въ ноцта ясна,
Безъ да мислишь въ небесата.

Ахъ! азъ се вглеждамъ въ ясниия день
Нѣмамъ сила и погледа си да отрѣгна;
А ноця... ноця трѣбва да плача,
До катъ сълзи има въ менъ.

4—VI-87 Силистра. Анчевъ.

Изъ Пушкина Романсъ

Въ единъ дъждовенъ есенний ве-
черь,
Въ пуститѣ мѣста вървеше мома,
И тайния плодъ на любовта нещаст-
на
Въ ржцетъ си треперящи държеше.
Всичко бѣ тихо: горитъ и планинитѣ,
Всичкото спеше въ нощния мракъ;
Тя съ внимателенъ погледъ
Глѣдаше на около си съ ужасъ,

И на невинното си дѣтенце,
Катъ въздъхна, погледа си сире...
„Ти спишь, дѣте, мое мжчение...
Незнаешъ моята скърбъ!
Очи ще отворишь и, тѣжко ми,
Къмъ грѣдитъ ми не ще прилепнешъ,
Утрѣне ще срѣщнешъ цалувката
На твойта майка нещастна!“

Нея ти напраздно ще мамешъ!
Въченъ мий срама, вечна мий вината!
За всегда ще ма забравишь...
Но азъ тебъ не ще забравя.
Чужди ще та приберѣтъ,
И ще ти кажатъ: ти за насъ си чуждъ!
Ти ще понитаешъ: гдѣ са мойтъ роди-
тели?
И не ще да наидешъ твойтъ си род-
нини!

Нещастнико! съсъ скърбна ми-
сълъ

Изъ другитѣ дѣтца ще ходишь,
И до край съ душа убита
Ще гледамъ на майчинитѣ ласкания.
На всеждъ ще си странникъ осамотенъ,
Всѣкога сждбата си ще кълнешъ,
Ще чуешъ присжда жестока...
Прости ма, прости ма тогава ти!

Ти спиишь!.. позволи ми, нещаст-
нико,
За да стисна въ градите си за послѣ-
день пжтъ.

Несправедливий и ужасний законъ
На страдание ни осжда.
Догдѣ годинитѣ же са разгонели
Твоята радостъ невинна,
Спи си миличекъ! горкитѣ печали
Днитѣ ти дѣтински не щжтъ докосна!“
Но изведнѣжъ задъ расталака са освети,

Ближната колиба, отъ луната.
 Блъдна, треперяща, унила,
 Тя брѣближи къмъ вратата,
 Неведи са и тихо сложи
 Младенеца на чуждий прагъ;
 И съ страхъ погледа си отхвърли —
 И скри са въ нощната тамнина.

Анчевъ

Изъ ЛЕРМОНТОВА
 Байрякъ

Осамотено байрякъ са бълве
 Въ мъглитъ на морето дълбоко...
 Що търси въ страната далечна?
 Що е изгубилъ въ края си роденъ?

Играятъ вълнитѣ; вѣтара свири,
 И гхниса мачтата и скрипти...
 Уви! той щастие не търси,
 И не бѣга отъ него!

Подъ него струята ѝ катъ свѣтълъ,
 Лазуръ
 Надъ него лъча отъ златното слънце;
 А той, размирника, търси бури,
 Кат' че ли въ бурята има покой.

Анчевъ.

ОТКЪСЛЕКЪ.

ИЗГУВЕНИИТѢ ОЧИ

(Повѣсть).

„Все равно какъ видѣ въ природѣ: какъ.
 „сѣ не великобѣиенъ, а все недостатъ
 „чего то если нѣтъ на небѣ солнца“

(Гоголь).

(Продължение и край)

II

Откато са свърши по тоя начинъ мъчливия съвѣтъ впрочемъ рѣшението на кого-то бѣше по-ясно и отъ написаното въ цѣли, томовете съ статнитъ му, и параграфитъ му, и всѣкакви дреболии и заврангачки, намъ жената майка приготви пжтнитъ нѣма на сина си, оплака ги още преди да ги положи въ малкия ковчежецъ и на другия день още едвамъ са съзоряваше, всичко вече бѣше готово и колата чакаха на пжтната врата. Илия още сиѣше, когато сестричето му дойде и съдна до главата му и започна да си играе съ косата му, умислено като *старо харо*, както казватъ по насъ за умисленитъ на видѣ дѣтна.

— Батенце, батенце, зачурулика то, като видѣ, че батю ѝ са събудни и са мет-

на на шията му да го цѣлува и прегръща батенце, не си отивай батенце. Мама плака цѣла нощъ, батенце, ти спишъ, а тя плачи, плачи. Охъ, мойто батенце, ти нѣма си отиденъ, нали? а? нѣма си отиденъ ти, нѣма оставишъ мама да плачи. Момиченцето си пое дунчиката и пакъ заплака, и пакъ зацѣлува батенцето си, който само туку ѝ гладеше косичката и не смѣеше да я поглежда.

— Азъ пакъ ще си дойдъ Недке, азъ малко ниленце, ахъ малко, ей тонинкозъ маленчко, са помжчи той да утѣши сестричето си.

— Нѣма батенце, нѣма, нѣма, нѣма! Тя потъпа въ сълзи, а и той трая-трая, най-сетне надуха и двамата гайдитъ.

Въ това време влезна майка имъ, спрѣ са вервѣдъ стаята, поглѣда ги смутена и сълзитъ, непослушни на волята, пакъ бликнаха отъ немигналитѣ цѣла нощъ очи. Тя са приближи до сина си, който вече бѣше са облякалъ на-скоро и стоеше правъ, навелъ си очитѣ като дѣте, което не разбира, но чувствува какво стара наоколо му, приближиси устнитъ до неговитъ, цѣлуна ги, оттегли са и пакъ заплака.

— Пъкъ азъ ти приготвихъ една кошница чирепи, чи защо ли сж, за какво ли сж, когато нѣма ми та видятъ вече очитъ, когато нѣма вече кой да ходи на лозето! А бре Илийо, а ми ти знаешъ ли бре синко кадъ отивашъ знаешъ ли ти чи тамъ нече има кой да та покрие кога са разскриешъ нощемъ, нѣма кому да кажешъ „мамо“, нито кой да ти каже „синко“ нито „батю“ нѣма кой да ти викне? Знаешъ ли, бре синко, какво е да ходишъ по чужди врата, да ѣдешъ чужди хлѣбъ? Че ти ще ли претърпишъ тамъ самичакъ, бре синко, нече ли ти е мило за майка ти, за сестричето ти, глѣдай го, бре синко, плаче, залива са съ сълзи, не ти ли е мило да го оставишъ безъ батю? Охъ, че какъ имъ приличаше, Божичко, какъ имъ приличаше, кога идѣтъ на църква! Нече ми та видятъ синко вече очитъ, виждамъ азъ, че нече ми та видятъ: А малко, охъ, съвсемъ не съмъ та цалувала отъ какъ по-растна. Цѣлувахъ та, горкана, но бѣше малакъ, тогава не та оставяхъ отъ ржцетъ си, ела Лийко, ела синко, ела още веднѣжъ да та цѣлуни майка ти, та можешъ това да

с и за сетень път. Тъй, тъй, цялuni ма еинко, няма вече майка, това си е то, недей тъжи, ти мемъ не глѣдай, то менъ ще мине, млади сте, не дей са впуща въмисли отъ младини, помни майчинитъ си думи, помни каквото ти казва майка ти.

Но Илия не само че напомнеше, но той надали и чуваше нѣщо, свилъ са въ кѣта съ лицето къмъ стѣната, заплакалъ като дѣте. Сестричето му туку са въртеше на около му и плачеше, а майка имъ на срѣдъ кѣщи ту си трне очите, ту са приструва да бѣде спокойна и да дава наставления, които съвсѣмъ не би давала, ако да не искаше съ това да поприкрий тъгата си. Въ това време влиза татаринъ-коларинъ и дава да разбержтъ че слѣнцето вече е на изгряване.

Подиръ нѣколко време татарската кола, впрегната съ два здрави коня вече едвѣмъ са влачаха по полето, далетъ нѣщо половинъ часъ отъ градътъ, а отдире върви Илия, майка му съ сестричето му, което ту ходеше, ту се возеше на колата, а отъ страна, два пѣти по мраченъ отъ вчера, навелъ главата си, умислилъ са, върви баща му. Изпровожданието ставаше тъй сжщо млъчеливо, ако и по нѣкога синъ и майка да си пошепваха по нѣкоя дума.

Най-сѣгне тѣ стигнаха до мѣстото, гдѣ то обикновенно са процаваха, колата спрѣ и плачетъ, роджията пакъ започнаха. Впрочемъ тия плачове и ридания бѣха твърдѣ кратки, защото Лала не смееше да даде воля на майчината си тъга едно защото съ това ще различи и сина си, а друго защото той стоеше на страна и само сумтъ ше Но за това нѣкъ Нѣдка неостави дума, която да не употреби, за да спрѣ батенцето си, и ржцетъ муцълува, и краката му прегръща, и баща си молѣ да го не пуца, но нищо непомогна. „Хайде!“ извика бащата и синътъ са приближи да му цалува ржка, послѣ на майка си, а най-сѣгне и сестричето си по устнитъ.

Нѣкъ буря ли забуча — дърветата въ отервѣнитъ лозья съ шумъ са вгѣваха, на много отъ тѣхъ клонищата истрѣцяха и повиснаха по земята и изпотрошиха туй-чудо лозии чукани. Много пакости направи въ тоя денъ тая буря, множество дървета изхвърли изъ лозьята по пѣтищата, но чужди лозья, като ги изтрѣгваше отъ коренъ, съ жилитъ и съ прѣстъта имъ.

— Батенце, батенце, запиця момиченатото като видя ужасътъ на бурята: върни-це батенце, дѣждъ ще завали батенце, неотивай батенце!

Но безжалостния татаринъ, по единъ знакъ на Тонча, шибна коньетъ и колата мръднаха и мигомъ са отдалечиха отъ мѣстото. Момиченцето писна, майка му го взе въ ржцетъ си, спрѣ са и тъй си остана неподвижна вгледала са жадно въ лѣтищитъ кола. „Хайде!“ извика пакъ Тончу, и тя, покорна, безсловесна да оплаква живъ единичкия си синъ, до като сама не остави свѣтътъ.

А Тончу, щомъ са поотдалечи малко пѣщо, веднага са обърна и очитъ му са напълниха съ сълзи, като гледане колата да са отдалечаватъ.

— Чакайте, чакайте, завика той колко можа силно и замажа съ ржце и затица кадъ колата. Колата спрѣха, той ги стигна запѣхтянъ, и сие отъ нея сина си, прегръща го, заплака и като му пусна въ ржката една желгица, обърна са и пакъ бежичкомъ са върна въ градътъ безъ да са обърне назадъ.

Колата пакъ мръднаха. Илия жадно впи очитъ си въ отдалеченитъ си родители и сестричето си, което, отъ далечъ са виждаше, че маха съ ржчикитъ си и му вика пѣщо. Впива той жадно очитъ си и въ развяваното палто на баща си, и въ косата на майка си, и въ дрѣшката на сестра си, и въ градътъ, който отъ тукъ са виждаше като купъ канари, нарупани една връзъ друга, потънѣли въ зелени дървета, отъ които нѣкой познаваше отъ далечъ. Най-сѣгне изгубиха са родителитъ му изгуби са и сестричето му тѣ; закриваха въ завоя за въ дълбокия пѣтъ, всичко на около хубаво, макаръ че бурята бѣснѣе, всичко лижише сѣкашъ на сладостъ, по тъжко е на момчето. Ето, ето и върхътъ на църковния кръстъ са плъзна отъ погледътъ му, няма... Боже, няма вече родния градъ, нито баща, нито майка, нито сестричето му, нищо, нищо няма вече, всичко е изгубено! Всичко потъна като въ вода! Момчето са захлуни съ лицето възъ дрѣхитъ си и заплака за изгубенитъ, невъзвратни другари на дѣтинството си.

Много време плака той и въ колата, по ханищата, въ тъмната, пуста стая. Ми

нуваха тѣ и полѣнки малки, покрити съ лозья и нивья, съ черешови и вишневи дървета, вгледва са по пѣтя и на вселитѣ селенки, закрачили за въ пазаря съ по една кошница яйца и нѣколко кокошки, и въ малката колничка, тѣглена отъ макарѣ, или отъ хилаво нѣкое конче, и отподирѣ полу-подпретнали си политѣ на роклитѣ, запършили си ржкавитѣ, крачатъ съ черешове врахелки въ ржѣ майка, дъщери, бабичка момиченце, смѣятъ са, играятъ, скачатъ по прахътъ, дигатъ врывата, а отпредъ, успорядно съ клюхнѣлото магаре, или мързеливо закрачило конче, върви и са надува (Боже, какъ са надува!) нѣкое хлане и по-времена, навърно по примѣрътъ на нѣкой коларинъ туку пошибва животното съ шибвата, туку са провикна важно важно „ха, черньо, хѣ!“ или „хѣ, кучко, хѣ! Ха, че ти онодвамъ въ ушитѣ, хѣ“ и Богъ знае, каква сладостъ осѣща отъ това пошибване и отъ това провикване! А знаете ли това хлане колко ноци не е спало и само е ъкало това време, да озреятъ чирешитѣ и колко време е кроило като какъ да избѣга отъ ржѣтъ на даскала, или какъ да го излѣзи, само и само да си покара магарето, или престарялата магарица съ увиспѣналитѣ уши, или хилавото конче съ оскубената опашка? Знаете ли, каква сладостъ е за туй хлане да са види рѣ работа, каквото вършатъ само *големитѣ хора!* И каква радостъ отведнѣжъ: дохожда майка му и само го измамва отъ даскала за да обержѣ черешитѣ си! И какъ да са невъзползова отъ случая, какъ да не шиба и са провиква въ упоение Богъ знае отъ каква дѣтинска радостъ! А хубаво е това, Илия и самъ го виждаше, че е хубаво, хубаво е и това, гдѣто дѣтенцето, пълно като *тумбуле*, уловило са за крачката, отпуснѣло си главичката, туку са друса на задника на колата, подирѣно съ гърба си о пълния съ череша коги; а немирнитѣ мухи, лакоми за сладкѣ сочець, забрънчели около коша, туку поуцпилихтѣ исполѣе каното отъ тоя сокъ лицето на дѣтето, то туку са чукне по нѣго съ мѣнината си ржчичка, туку са попочеше по ухото, накичено отъ цѣль купъ мухи и пакъ клюмни главичката си, и пакъ замажи отъ силната жегѣ. Всичко, всичко е хубаво, но нищо неможеше да привлече всичкото ю-

нашеско любопитство на нашия новакъ-пѣт-никъ: загледа са, поуемихне са на нѣщо, а изеднѣжъ, ето ти нѣкоя мисль, нѣкой образъ на нѣкого отъ домашнитѣ му и тѣгата пакъ обхвана сърдцето му, пакъ са намуси, пакъ запеди съзвитѣ, пакъ плачѣ, и родния за почувствуващата, но неразбрана, и ведно съ това и вѣчно, вѣчно невъзвратна загуба....

III

Малчаливия, не добъръ почти попечителъ за Илия татаринъ вѣчь нѣтий денъ откакъ шиба татарски отхраненитѣ конѣе. Когато преди една година иститѣ тия конѣе бѣха влѣзли въ ржѣтъ на майсторския умния татаринъ, тѣ бѣха само кость и кожа когато сега съ успѣхъ можѣтъ са удари и съ най-добритѣ, и при това и най-скѣпнитѣ конѣе, пристѣпи въ едик ржѣ по цѣли пѣтъ-шестъ години. „Магдосватъ ги, пусти-тъ му татари!“ са отзоваваше единъ джамазинъ, кога видеше нѣкой татаринъ, че измежду хилѣди конѣе избира най-слабитѣ, най-хилавитѣ, и слѣдователно и най-сѣтитѣ, които подиръ година продаваше въ сѣщия пазаръ за пѣтъ пѣти по-гольма цѣна. Шибае си ги той сега и малчешката, само съ една усмивка отъ вспомапиеето на нѣкоя случка при купуванieto имъ са радваше, и туку имъ подрѣпнеше юздитѣ туку имъ подсвирнеше, пошибнеше ги излѣтка, колата мръднаха по-силно, а Илийчу, владенъ на мислитѣ туку са стрѣснеше погледне на около: хубаво, широко, цѣло покрито съ лозья, потѣвало въ зелени поля; а отъ едната и другата страна на пѣтя, по спноритѣ на лозьята, като естествени граници са протакатъ рѣдове изпѣстрени черешови, вишневи, дървета позеленели орѣхови зарзалви изнокривени, дребни, като стари бабички, желто листи прасковови, и какви пенчешъ дървета, а той, умисленъ не забѣлзва това и кой знае колко хубави тѣстности е приминалъ безъ да ги забѣлжи, съ исключения само тия, които му са неспречатъ когато зарадвания отъ някоя своя мисль, или едно временна въ оборѣтъ хитростъ, татаринѣтъ шибе конѣетѣ и той са стрѣснѣ и неволно са обърне да погледне назадъ, миналия пѣтъ като за да са увѣри, много ли са отдалечиха отъ градѣтъ, който вѣчь пѣтъ дѣна откакъ са скри задъ множество извървени вѣчь по-

лънки и бърда, и мостове и гори и горички, и села и сега вече вървеха измѣжду високи покрити, съ столѣтни буки бърда които не само градѣтъ, но и нищо, освѣнъ себе сине оставяха да са види. „Де-хей-й“ извика татарина, откато са го намѣсти на мѣстото си, и шиба конѣтъ; подрѣнна юздитъ и пакъ ги шиба; подрѣнна ги още веднѣжъ, и пакъ ги шиба, и вторий и третий пѣтъ ги шиба: конѣтъ дигнаха опашки, замахаха ги като донски ветрила въ най-големъ жегъ, ушитѣ имъ прѣкнаха и гората фкла отъ трѣсъкътъ на колата. Татарина прѣжелѣва конѣтъ и бичѣтъ непрестанно ги шибаше ту по гърбоветѣ, ту излѣвка по-ушитѣ, ту по курема, и беднитѣ конѣ, осетили близостѣта на зобѣта, и нечакаха подканвания: дърветата, камънитѣ, гапцлека, съ лопатата на рамо, спрѣхъ са край пѣтътъ, прѣкъсвания тукъ таме рѣдъ телеграфни стѣлбове, чушмичкитѣ тукъ таме, стадото свини, подкарани отъ нѣкое хлапе-гапцлечи, което свѣдѣтельствува за близостѣта на нѣкое селце, ако не село — всичко това като сънки са мърнаха предъ очитѣ на страстниѣта и замаяно загледалиѣ са наоколо Илийчу.

Колата зашаваха по-край политѣ на потъмнелитѣ отъ гжести дървета бърда; вечерния вѣтрѣ завѣя и листѣто зашумуляха, а конѣто на всеки раскрячъ само удвояваха напѣнѣтъ си. Татаринѣтъ са поубодри и пое юздитѣ по здравата, защото извивитѣ на пѣта бѣха много и колата твърдѣ лѣсно можаха да са прѣбърнатѣ съ записания и побъркалѣ конѣтъ Илийчу. Следъ малко тѣ видѣха нѣколко кмѣчички, покрити съ плочи, расположены до политѣ на едно бърдо покрай което минаваше пѣтя. Тѣ минѣха покрай нѣколко жълти жални пивници, распрѣстнати на малки кжѣлета ту по склонѣтъ на нѣкое бърдо, ту въ нѣкоя малка, тѣсна, продълговата долинка, минаха и покрай друга долинка, гжесто израсла съ елѣи, минѣха и малкото, тѣсно пространство покрай пѣтя, засѣяно съ кунопи и спрѣха предъ селската чушма, до ханѣтъ, на самия пѣтъ. Нѣма вече нито пространнитѣ полени, покрити съ лозѣи и овоция, нито безкрайнитѣ ниви съ вирналиѣтъ до рамо стѣбла и жѣлти като злато класове, разлюлени отъ вѣтра като морскитѣ талази! Напусто свѣстения Илийчу са обръщаше да са вглѣдва на четирѣ страни

за да види пѣщо, нему познато — на всѣка страна го поздравляваха или зѣбести чуки, или високи, намрѣждени бърда, нѣкои голи, тукъ таме побѣлели отъ пѣкоя канара, едѣвамъ са показали изъ недрата му, а други до сужѣ покрити съ тъмнолисти буки и джбрави, презъ които едѣвамъ са вижда да си пробиватѣ пѣтъ нѣкои малки лжчи на готовото да изгасне слѣнце. Студени трѣпки побиваха цѣлото тѣло на поразеното отъ това диво величие, момче за нѣколко време, докато растоварятѣ колата, то са спрѣ захластнато, обърнато камъ най-високото бърдо и не са отвѣрна отъ него докато не видѣ изгасванието и на послѣднията лѣчица, изгубена въ мириндитѣ листи, които отведнѣжъ, щомъ изгасна и тая малка свѣтлинка, като че са зарадваха, та затумѣха по-силно, останали въ тайнственъ нѣкакъвъ непронизимъ мракъ.

Подиръ малко вече всичко потъна въ мракъ и не са виждаше нищо, освѣнъ очертанието на прѣдмѣтитѣ въ мракѣтъ. А Илийчу и татарина вече бѣха въ тихата механа на ханѣтъ и беседоваха въ селския чорбаджия, пона и писарѣ.

— Хой да му онодѣмъ оноето му оноило, бей! са провикваше чорбаджията, пѣлничѣкъ, разгърденъ селениѣкъ, съ кжѣса, но дебелѣчка шийка, съ валчѣста, цѣла попотѣна глава и съ отличителното за коремнитѣ чорбаджии шкепбе, частъ отъ което безъ да го е грижа, че го гледатѣ, подало са отъ разтворената пазва, туку са надува и отдува като цигански мѣхъ. — Ъкѣнѣ, не сте бѣлгари, бей! продължаваше той да пѣшка: нали е по законѣтъ, какво искатъ още? Какво е било да прѣгледатъ единъ старъ даскалъ? бѣктисахъ вече да карамъ кѣхѣята да си даре гърлото: „Дайте за даскала, бей!“ Недаватъ хората. Даваха, даваха, сега и тѣ недаватъ, „нѣма“ казватъ. Иматъ си право, че какво! Ей нѣ вече три години нищо не работи. Не може човѣка, старини го налѣтили; и насть, утрѣ в другий день, вижъ че ни налѣгнѣли, тѣй е то, човѣщина, хора сме.

ОБИЧАИ И НАРОДНИ ПЪСНИ.

Записани отъ Г. И. Фичевъ Търново.

Баяния

За уричасало дѣте

Триста добри часове, този да е най-добъръ. тръгнали са чудни хора, чи отивать в' чудна черкова чи изминаха чудна черкова, чи отивать в' чудна гора да наберътъ чудно косе (пърти). да заградятъ чудна кошара да вкарать чудни овце, да издоятъ чудно мляко, да подсирятъ чудно сирене, да идътъ въ чудна черкова, да раздадътъ чуждо сирене. Кое хапнало пукнало, пукнали са тезъ очи дѣто туи дѣте уричасаха.

Преди да захване да бай, туря на една тапция съ малко вода едно гърни калчица и три дървени лъжици, запалва калчицата и я захлупва съ гърнето, като захваща да шепни горнитъ думи и трий съ голѣмия си пръстъ челото на дѣтето. Като ту го искара, зема съ едната лъжица, дава му да сръбни малко и я хвърля презъ главата му така също прави и съ другитъ. Забърква къна съ оцетъ и я налага на дѣтето на главата. Това ся повтаря три пѣти.

За мламосано дѣте.

Триста добри часове този да е най-добъръ. Студени мламости, горѣщи мламости, да ги чезбя изъ глава, изъ кракъ, изъ ржце; да са избаятъ, да ги измамя изъ глава, изъ кракъ, изъ ржце; да са разнесътъ, да са растаятъ като моми отъ кладенецъ, като булки отъ черкова, като прахъ по пътя. Студени мламости, горѣщи мламости, отъ хлѣбъ мламости, отъ вода мламости, да идатъ въ пусти гори Тилилейски, дѣто агне не блѣе, дѣто чулякъ не вика, дѣто пѣтель не пѣе; тамъ да идътъ, тамъ да ядѣтъ тамъ да пиятъ, тука нѣма да ядѣтъ и да пиятъ; тамъ има да ядѣтъ, тамъ има да пиятъ крѣви да пиятъ.

Зема отъ огнището пенелъ и едно ножче и като захване да шепне горнитъ думи бърка съ насточито пеняла и истрий челото на дѣтето съ голѣмия си пръстъ и като искара, натрива дѣтето съ пенела по краката, пѣта и челото съ убаяната пенелъ. Слѣдъ това прилива презъ метла вода и

му омива челото. Забърква къна съ оцетъ и му я налага на главата.

Това са повтаря три пѣти.

ПЪСЕНЬ I

Похвалилъ са й Филипъ юнакъ.
 Споци вечеръ на вечеря,
 Предъ тѣхни си попови
 И предъ тѣхни си кметови,
 Предъ негова домакия:
 Чи е юнакъ на юнаци,
 Ша са бие с' дили Марка,
 Дили Марка Кралювича.
 Дъ зачуха, дъ зачуха,
 Марковитъ мили сестри,
 Мили вили самодиви,
 Тъ на Марка си думаха:
 „Ой та тебе брате Марко!
 Нофалилъ са й Филиппъ юнакъ,
 Предъ тѣхни си попови
 И прелъ тѣхни си кметови,
 Предъ негова домакия:
 Чи е юнакъ надъ юнаци,
 Ша отиде на полето,
 На полето на бойното,
 На бойното на войното,
 Да са бие с' дели Марка,
 Дели Марка Кржлювича;
 Ша го зема младо робче
 Да ми мите равни двори,
 Да ми бави мжжко дѣте
 Да ми носи стовна вода“,
 Расърди са дели Марко,
 Осъдла си врано кончи,
 Врано кончи хвърковато,
 Осъдла го, обюзда го,
 Чи отиде на полето,
 На полето на бойното,
 На бойното на войното,
 Да се с' Филиппъ юнакъ.
 Били сж се що се били,
 Чи го зелъ младо робче.
 Прякомъ прѣчи прѣзъ планини
 И отиде на Филиппови,
 Филиппови чимширъ порти,
 Та похлъна на цортитъ.
 Изляглай Филиппова,
 Филипповъ старя майка:
 „Чи кадѣй Филиппъ юнакъ?“
 Отговаря Филиппова майка:
 „Той отиде на цолето
 Да са бий с' дели Марка“.
 Чи ги зема дели Марко,

Завежда ги у дома си,
Направля ги свои роби;
Изметъ да му чинятъ,
Равни двои еъ му чистятъ.

ПЪСЕНЬ II

Пилай Неда сношна вода,
Сношна вода кладенцова,
Чи испила пѣстра зжмя,
Пѣстра зжмя съ двѣ глави.
На сърдце ѿ гвиздо вила,
На сърдце ѿ зимувала,
Въ коса ѿ лѣтувала,
Лѣтувала яйца несла,
Измѣтила шестъ зжмчета,
Шестъ зжмчета с' по-двѣ глави.
День е болна дель е здрава,
Туку захвана ката день.
Надъ глава ѿ бѣлъ челеби,
Тоѿ на Неда си думаша:
„Ой та тебе бѣла Недо!
Като лижишь толкось време,
Нито вденъ нито нвешъ“.
Бѣла Неда отговаря:
„Ой та тебе бѣлъ Челеби!
Ази искамъ бѣло грозди,
Бѣло грозди разакня
Жѣлта дуля Цариградска“.
До дѣ иди и да доди
Бѣла Неда починала.
Тоѿ на си думаша:
„Ой та тебе бѣло Недо!
Що ма мене ти излѣга?“

ПЪСЕНЬ III

Попалилай са буля еъ Калинка:
Чи си има хрисима Калинка,
Сама ходи въчеръ на съденни,
Сама ходи, сама си дохожда,
Нея ергентъ нече я прилѣга
Какъ я зачу змейно отъ планина,
Чи си доди въчеръ на съденки
Чи си сѣдна змейно до Марийка,
Лѣга змейно прилѣга я:
„Я си хайди хубава Марийке!
Да та завѣда да Стара-планина
Да ми видишь високитъ кѣщи,
Да ми видишь широкитъ двори“.
Дума змейно дума прилѣга,
Заведи я на Стара-планина.
Отговаря Калинка Марийка:
„Ой та тебе змейно юначе!
Дѣ ти сж високитъ кѣщи,
Дѣ ти сж широкитъ двори?“

„Ой та тебс хубва Марийке!
Мойтъ кѣщи дѣлоки пещери,
Мойтъ двори широки ливади“.

КОЛЕДАРСКИ ПЪСНИ.

Запѣвани отъ С. П. Ивановъ въ Пирдопъ.

ПЪСЕНЬ I

Коледаре Божий даре
Легналъ бѣхъ си на муравка
Змия ми влезе у назувка
Дане бане до мой дане
Коледаръ тича и лелета:
„Ела Тейне извадия
Дане бане до мой дане“,
А Тейно му отговари:
„Леле варе до мой сине
Дане бане до мой дане
Безъ синъ можа,
А безъ ржка неможа
Дане бане до мой дане“.
Коледаръ тича и лелета:
„Ела майко извадия
Дане бане да мой дане“;
А майка му отговаря:
„Леле варе до мой сине
Дане бане до мой дане
Безъ синъ можа
Безъ ржка неможа
Дане бане до мой дане“.
Коледаръ тича и лелета:
„Ела братецъ извадия
Дане бане до мой дане“;
А братецъ му отговаря:
„Леле варе до мой братецъ
Дане бане до мой дане
Безъ братецъ можа
Безъ ржка нѣможа
Дане бане до мой дане“.
Коледаръ тича и лелета:
„Ела сестро извадия
Дане бане до мой дане“,
А сестра му отговаря:
„Леле варе да мой братецъ
Дане бане до мой дане
Безъ братъ можа
Безъ ржка неможа
Дане бане до мой дане“.
Коледаръ тича и лелета:
„Ела либе извадия
Дане бане до мой дане“.
Зачу си го върно либе
Леле варе до мой коледъ